

Kosztolányi Dezső Tehetséggondozó Gimnázium
Szabadka, Fasizmus áldozatainak tere 21.

Érettségi dolgozat retorikából

A női test torzításai a történelem során

Tanuló:
Pintér Elvira

Témavezető:
Petra Bakos Jarrett

Dátum: 2011, május

Tartalomjegyzék

I. Bevezető.....	- 3 -
II. A szépség kultusza	- 4 -
II.1. Alkalmazzuk a praktikákat vagy sem?.....	- 6 -
III. Változatok.....	- 7 -
III.1. Lótuszláb.....	- 8 -
III.1.1. A lótuszláb nyugati társa.....	- 10 -
III.2. Fűzők.....	- 12 -
III.3. Plasztikai- és kozmetikai sebészet.....	- 15 -
III.4. Smink.....	- 16 -
IV. Viszonyulások.....	- 19 -
IV.1. Korszakonkénti viszonyulás.....	- 19 -
19. század, Kína.....	- 19 -
18.-19. század, Európa.....	- 20 -
20.-21. század, Európa, Egyesült Államok.....	- 20 -
IV.2. Nemenkénti viszonyulás.....	- 21 -
Férfiak.....	- 21 -
Nők	- 22 -
IV.3. Belső/ külső szemmel.....	- 23 -
V. Befejezés	- 24 -
Irodalomjegyzék	- 25 -

I. Bevezető

Egészen egyszerű annak oka, hogy ezt a témát választottam. Az orvostudomány egyik ágával szeretnék majd a későbbiekben foglalkozni, emellett magam is nő vagyok és érdekelnek a testem külső- és belső szabályozására vonatkozó társadalmi elvárások. Úgy gondolom, mindenkinek időt kellene szentelnie erre a problémakörre, hiszen fontos minden nem szempontjából. Remélem jelentősége érezhető lesz a munkámban is.

Mielőtt kitérnék arra, hogy pontosan miről is írok a dolgozatomban, értelmezném a címet. A témám tulajdonképpen a nők társadalmi helyzetéből fakadó megfeleléskényszere és az ebből következő cselekedeteik, más szóval az a szépségkultusz, ami alapvetően meghatározza a nők és a férfiak látásmódját is. Belopózott mindenki életébe, mindennapjaiba és ha nem gondolkozunk el egy kicsit is ezen, igazából észre sem vesszük, mert ez a *normális*. Ki kérdezne rá arra, ami normális? Néhány ember megtette, róluk a későbbiekben szót ejtek majd. Ellenben a környezetemben nem vettem észre, hogy így lenne. Én sem kérdeztem rá, ami számomra szokatlan, de valóban annyira normálisnak éreztem, hogy eszembe sem jutott volna. Ezért is örülök, hogy ezzel a témával foglalkozhattam.

Az előbb említett „normális” dolgok azok, amiről tulajdonképpen a dolgozatomban foglalkozom. Kifejtem, hogy a szépség kultusza hogyan alakult ki, mik a céljai, eszközei, ezek hogyan hatott a férfiak- és nők gondolkozására. Azt gondolhatnánk, sok különbség van köztük, de remélem az ezt feldolgozó fejezetben meg tudom ezt cáfolni.

A szépségkultusz különböző történelmi megjelenési formáiról, avagy a változatairól is szó lesz. Ezen belül négy nagyobb csoportot dolgoztam fel: a lótuszlábat, a fűzőket, a plasztikai sebészetet valamint a sminket.

A dolgozat végén pedig kifejtem, miért vagy éppen miért nem egyezem azokkal az elméletekkel, amikkel kutatásom során megismerkedtem, valamint ezek hogyan hatottak rám.

II. A szépség kultusza

Smink, magassarkú, borotvált lábak, megritkított szemöldök... Minden, ami természetesnek számít, ha utcára lép egy nő. Érdekes, hogy ezt nevezzük természetesnek holott, ha belegondolunk, mindaz, amit a nők nap, mint nap megtesznek azért, hogy „nőiesek és természetesek” legyenek, tulajdonképpen természet-ellenes dolgok – már ha ez alatt azt értjük, hogy megváltoztatják a természet által adottat. A nők szinte minden egyes testrészüket átváltoztatják, vagy legalább ideiglenesen átalakítják (utóbbit többnyire valamilyen ruhadarabbal), ezzel szemben a férfiaknak, úgy tűnik, kevesebbet kell a kinézetükön dolgozniuk. Értem ezalatt: a nő borotválja a lábait, a hónalját, ha kell az arcszőrzetét; a szemöldökét formázza, az arcát sminkkel fedi egészen a szempillákig, a körmeit kifesti, majd ezután felöltözik és végül felveszi a cipőjét, ami elég nagy valószínűséggel egy magassarkú. A férfi maximum arcszőrzetét borotválja, majd felveszi az öltönyét és a sokkal kényelmesebb cipőjét¹.

A nemekre irányuló különböző elvárásokra szerettem volna rámutatni a fenti példával. Több könyvet is olvastam erről, egyelőre kettőt emelnék ki, a többire majd kitérek az adott témakörnél. Naomi Wolf *A szépség kultusza* című művében a politikával² és egyben a férfiak politikán és más hatalmi területeken belüli dominanciájával magyarázza a szépség-kultusz kialakulását – vagy kialakítását. Ugyanakkor Sheila Jeffreys egyszerűen a férfiak uralmával magyarázza, amelynek révén fentartják felsőbbrendűségük látszatát. Természetesen kicsit összetettebben írja le ezt, valamint kitér annak különböző okaira, ahogyan én is teszem hamarosan, de mégis alapvetően erre vezet vissza.

Gyakorlatilag mindkét író feminista nézőpontból közelíti meg a témát és a tézisük alátámasztását, de úgy éreztem, Wolf mégis harciasabb. Bár néha inkább összeesküvés-elméletnek³ tűnhet álláspontja, meg kell hagyni, van logika a szépségkultusz politikára való visszavezetésében. Dióhéjban: Wolf szerint, amikor a nők kiharcolták az egyenjogúságukat, a férfiaknak úgy tűnt, a vetélytárs túl erős lett. Először ugye a családi és háztartási feladatokat kellett a munkával összeegyeztetni,

---

¹ Wolf, Naomi: *A szépség kultusza* 67. o.

² Wolf, Naomi: *A szépség kultusza* 22.-32. o., 147. o.

³ Wolf, Naomi: *A szépség kultusza* 30. o

ami a technikai újításoknak köszönhetően egészen gyorsan sikerült a nőknek. Mindkét, vagy -három helyen tökéletesen helyt tudtak állni. Egyre sikeresebbek lettek a munkaerőpiacon, amitől a férfiak, Wolf szerint, megijedtek és ekkor a média erejéhez folyamodtak. A média segítségével az ideális nő képét átformálták olyanná, aminek szinte lehetetlen (volt) megfelelni⁴. Így a már meglevő feladataik mellé kaptak a nők egy újat is – a szakadatlan szépségápolást⁵. Felmerülhet a kérdés, hogy ebben mi az új, hiszen mindig is feladatuknak számított. Újnak tekinthető a smink használata, a test ilyen mértékű szőrtelenítése, a köröm-, haj festése. Emellett új az, hogy megjelent a közép- és munkásosztályban is, ugyanis előtte csak az arisztokrácia köreiből volt jelen. Tehát a munkát végző nők a háztartás, gyerekek mellé kaptak egy új feladatot, aminek inentől fogva meg kellett felelniük. Ezek a nők pedig, ha „szépek akartak lenni”, az akkor hatásosnak vélt termékeket használták, az éppen divatosnak számító öltözetet vették fel és egyáltalán, igyekeztek minél jobban az ideálisnak kikiáltott nőhöz hasonlítani. Ez kellő időt és energiát elvett a nőktől ahhoz, hogy a férfiak újra biztosnak érezzék a pozícióikat, mint felsőbbrendű nem⁶. A nők pedig munkájuk gyümölcseként elméletileg az újonnan visszanyert magabiztosságuknak örülhetnek, annak tehát, hogy „nem lógnak ki a sorból”.

Jeffreys viszont alapvetően abból indult ki, hogy mivel patriarchális társadalomban élünk, minden a férfiaknak van alávetve⁷, így a nők is. Viszont Wolfhoz képest úgy éreztem, sokkal jobban kihangsúlyozta, hogy ezek a különbségek mennyire az új társadalom által létrehozottak.⁸ Hiszen alapvetően a két nem között nincsenek akkora különbségek, mint amekkorákat ezzel a kultusszal csinált a társadalmunk. Az ezt megelőző korokban nem is annyira a különbségekre fektették a hangsúlyt, hanem a hasonlóságokra. Ellenben a mai, patriarchális beállítottságú fogyasztói társadalomban a különbségek fetiszizálása tökéletesen megfelel annak a célnak, hogy a nőket alsórendű lényekként kezelhessék, és ők úgy is létezzenek. Amennyiben pedig a nők alá vannak rendelve a férfiaknak, ezt a különbséget láthatóvá kell tenni és ezáltal folyton meg kell erősíteni – és éppen erre szolgálnak a szépség kultuszának különböző, sokszor fájdalmas praktikái. A nők így már külsőleg

---

⁴ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 102. o.

⁵ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 33., 37., o.

⁶ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 196. o.

⁷ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 24. o., 32. o.

⁸ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 5, 15., 17. o.

megjelölik magukat mutatva azt, hogy alávetették lényük a férfinak⁹. A kérdés, amivel foglalkozom és amiről gyakorlatilag az egész dolgozatom szól, hogy ezt a nők milyen mértékben akarták? Eleinte érdekesen fogalmaz Jeffreys, az szűrhető le belőle, hogy a nők részéről ez egy titkos összeesküvés, melyet majd kijátszanak a hasznukra. Aztán egy hirtelen véleményváltást vehetünk észre, Wolf-tól is idéz és ettől a ponttól hasonló nézeteket vall. Azaz rámutat arra, hogy a nők ezt nem maguknak alkották. Wolf-tól részletesebben kifejti a szépségkultuszra vonatkozó társadalmi hatások megjelenésének okát.

II.1. Alkalmazzuk a praktikákat vagy sem?

A két szerző hasonló példákat említ: láb borotválása, sminkelés, hajfestés, plasztikai és kozmetikai műtétek. A kérdés tehát az, hogy mi a természetes? Az, hogy egy nő felken magára egy maszkot, vagy az, hogy nem? Mondhatnánk, nézőpont kérdése, hiszen bárki választhatja bármelyik utat, mert ma már megteheti. De valóban választhatnak-e a nők akkor, ha az állásuk forog kockán? Egy menő cégnél dolgozó nő nem engedheti meg magának, hogy a kötelező, rövid kosztümszoknyából kilátszó lába ne legyen borotvált¹⁰. Ha szőr látszana a harisnyája alól, valószínűleg másnapra már munkanélküli lenne. Úgy tűnhet, túlzok, de valóban említ ilyet Wolf. Ugyanez vonatkozik a sminkre is. A legtöbb helyen az „alap” smink kötelező, elvárt. Amennyiben egy nő az nélkül jelenik meg, összesúgnak a háta mögött, netalán megkérdezik, beteg-e.

Tehát annak ellenére, hogy biológiai szempontból természetesnek az számítana, ha a fent említettekhez még csak viccből sem nyúlnánk, a társadalmi szabályok mást diktálnak. Aki nem tesz eleget ezeknek a specifikus előírásoknak, az ellenszegülőnek számít, és tudatában ennek vállalnia kell a következményeket.

---

⁹ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 19., 20. o.

¹⁰ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 40-44. o.

III. Változatok

A bevezetőben már említett testtorzítási változatokról fogok részletesebben írni ebben a fejezetben. Ezek kialakulása – akár Wolf, akár Jeffreys könyvéhez fordulunk – a férfiak fetisizmusára¹¹ vezethető vissza. Gondoljunk bele, s itt most egy, már az előzőhöz hasonló példával élek, a munkahelyeken a férfiak öltözékének sokkal kevesebb elvásnak kell megfelelnie. Ezzel szemben a nőnek mindig úgy kell kinéznie, hogy az a férfiakban szexuális vágyat keltsen, legalábbis jelzésszerűen¹². A borotvált lábak láthatóak legyenek, az arc szintén ápolat, látható, legalább minimálisan ki legyen festve, dekoltázs is legyen, de ne túl kihívó. Elég nehéz egyszerre jól öltözött, szexis, de nem túl szexis, komoly és mégis valamelyest pimaszul nőies nőnek kinézni. Mégis, a nyugati világban millióknak sikerül napról napra összehozniuk egy külsőt, ami ezeknek a kritériumoknak megfelel.

Természetesen a férfiak szexuális igényei magukban nem lettek volna elég ahhoz, hogy mára a szépségkultusz idáig fejlődjön. Sokban hozzájárult a pornográfia ipara¹³, ami a divat üzletágával keveredett és mára már mindenhol ott van, szinte észrevétlenül.

Emellett fontos szerepe volt a gazdasági vetületnek is. Évről évre több milliárdnyi dollárral nő a szépségipar keresete. Ez köszönhető a médiába befektetett pénznek, a „szépítő” termékeknek, valamint a plasztikai sebészetnek¹⁴.

Úgy gondolom a miért kérdése, vagyis a miért alakult mindez ki, már válaszra talált, ezért most szeretnék kitérni a hogyan kérdésére. Vagyis rátérek a szépségkultusz módjainak kifejtésére. Először kezdeném a keleti kultúrában megjelenő lótuszlábbal, majd utána kitérek a nyugati kultúrában megjelenő módszerekre, praktikákra is.

---

¹¹ A szexuális fetisizmus egy parafília (a szokásostól eltérő vagy rendellenes szexuális viselkedés), amikor egy élettelen tárgy, egy testrész, tulajdonság vagy viselkedés vált ki szexuális örömet, izgalmat <http://patikapediá.hu/fetisizmus> 2011. 05. 17.

¹² Wolf, Naomi: A szépség kultusza 42.-45., 52. o.

¹³ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 154-155. o.; Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 67.-69. o.

¹⁴ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 259. o.

III.1. Lótuszláb

Kínában jelent meg a 10-11. század körül, ám nyugaton híressé az 1900-as századforduló után vált¹⁵. Kína különböző régiói különböző lábelkötési technikákkal (például volt fentről lefelé, valamint oldalról való elkötés) és cipőkkel rendelkeztek¹⁶.

Ábra 1. - Lótuszláb

A kislányok lábának elkötését öt, hat, vagy hét éves korban kezdték régiótól függően¹⁷. Mindez többnyire tizenhat éves korukig tartott, amikortól már házasulandónak számítottak. Ettől függetlenül később is el kellett kötniük a lábat, nehogy valamilyen más formát vegyen fel vagy megsérüljön.

Az intenzív fájdalom, ami a csontok eltöréséből és az idegszálak lassú elhalásából ered, körülbelül egy évig tartott. Ez után már kisebb a fájdalom, de a járás maga egy életre kényelmetlennek bizonyult. Hozzáteszem: kényelmetlenségek árán is csak pár métert tudtak menni, hiszen azon túl a torz lábszerkezet már szinte teljesen

---

¹⁵ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 130.-134. o.

¹⁶ Ko, Dorothy: Cinderella's sisters 25. o.

¹⁷ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 130. o.

megakadályozta a járást. Emellett egyéb komplikációk léphettek fel, ha nem jól tisztították a lábat. Sok esetben az elkötetéstől a talpon levő hús rothadni kezdett, majd cafatokban levált¹⁸.

Kialakulása egy uralkodó táncosához vezethető vissza, akinek lótuszlába volt és az uralkodó örömét lelte ebben. Ez után pedig elterjedt az egész országban. A nemesek az uralkodót követték, a polgárok a nemeseket és így fentről lefelé a társadalmi ranglétrán, mígnem akinek nem volt lótuszlába, nem nagy eséllyel ment férjhez, ezért hát az anyák elköötték lányaik lábát, ez pedig lassan hagyománnyá vált. Ez azért fontos momentum, mert megmutatja, hogyan válnak a nők maguk is az őket elnyomó rendszer fenntartóivá.

Minél kisebb volt a láb, annál nagyobb árra számíthatott a család később lányukért a „feleség-piacon”. Nemeseknél 3 inch (7,6 cm), a középosztálynál 5 inch (12,7 cm) tekinthető átlagnak¹⁹.

Érdekes a miért kérdése, vagyis miért is terjedt el relatív gyorsan egész Kínában ez a gyakorlat. Mondhatnánk, hogy jellemző az ott élő férfiakra a lábfetisizmus²⁰. Növelte a férfiak szexuális vágyát az apró, deformált láb látványa. Legtöbbször játszottak vele, szájukba vették, szopogatták, vagy a nemi szervük köré csavarták. Emellett még szépnek is tartották és kecsesnek²¹.

Fontos megemlíteni azonban azt is, hogy a nők, mivel a házból sem tudtak legtöbbször kimenni, meglehetősen kontrollálhatókká váltak. Az életüket a lótuszláb szinte teljesen ellehetetlenítette, még a házon belüli munkákat sem tudták igazán elvégezni, teljesen a férfira voltak utalva. Ez az állapot valószínűleg megfelelt a kínai férfiaknak, így szerintem ez is oka lehetett a gyakorlat gyors elterjedésének.

Egyes lótuszláb kedvelők azt is mondták, hogy ez a nőiesség egyik megtestesítője, a tökéletes kíniai nőnek mindenféleképpen lótuszlába kell, hogy legyen²². Majd egy az 1890-ben elinduló folyamat, ami 1930-as években ért véget, beszüntette a lótuszlábat. Az akkor gyarmatosító európai népek kínzásnak ítélték, így egyértelműen be kellett szüntetni. A kínaiak inkább tradícióként tekintettek rá, amelyet így elveszítettek. Bár alapvetően az akkori férfiak szövegeiből tudjuk, hogy

---

¹⁸ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 130. o.

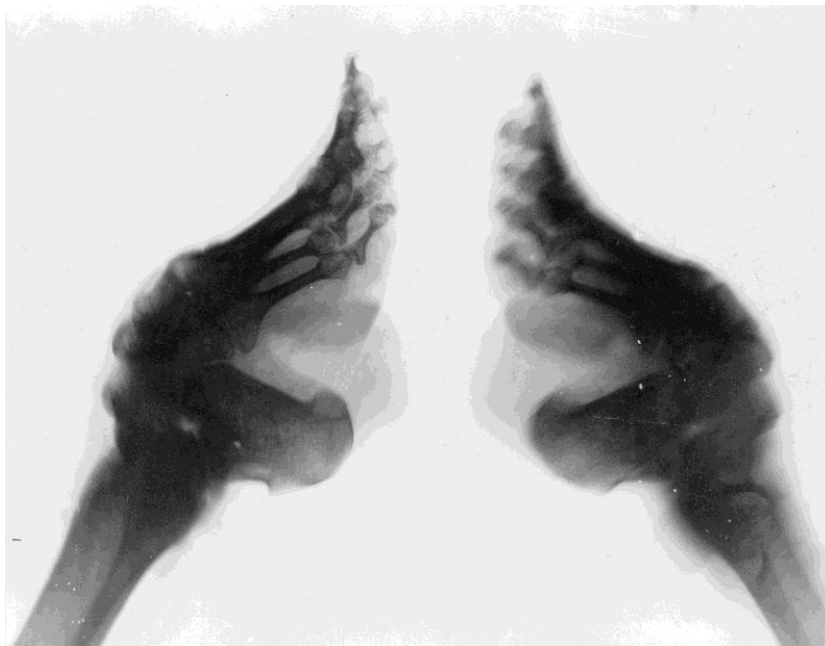
¹⁹ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 131. o.

²⁰ Ko, Dorothy: Cinderella's sisters 25. o.

²¹ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 131. o.

²² Ko, Dorothy: Cinderella's sisters 57. o.

nem örültek ennek, néhány idősebb nő szövege is fennmaradt²³ amiből azt láthatjuk, hogy annyira magukénak tekintették már ezt a hagyományt, hogy ők sem értették, miért kellett abbahagyniuk. Nem beszélve arról, hogy mivel idegenek miatt kellett elhagyniuk, olyan volt, mintha kínaiságukat kellett volna megtagadniuk.

Ábra 2. - Lótuszlábról készült röntgen kép

Az elején jelentkező fájdalomról úgy tűnik, teljesen megfeledkeztek. A később jelentkező enyhébb fájdalmat lehet, hogy megszokták, de szerintem ez a magyarázat sem elfogadható. Inkább ez egy jó példája annak, amikor a férfi szexuális vágyából kiinduló (láb)fetisizmus annyi ideig van jelen egy egész társadalomban, míg a nő megszokja és már magáénak tekinti. Hasonló jelenség figyelhető meg ma is például a következő tárgyval kapcsolatban, ami a magas sarkú cipő.

III.1.1. A lótuszláb nyugati társa

Vagyis, ahogy már említettem az előző fejezet végén, a magas sarkú cipő. Igaz, hogy nem teljesen ugyanúgy működnek, de meglehetősen sok a hasonlóság a kettő között²⁴. Korábban, a 16. századtól²⁵ (mivel ekkor készült el az első hivatalosan is annak nevezhető magassarkú), az uralkodó osztályok viselete volt. Bizonyos források szerint Medici Katalin szeretett volna magasabb lenni, ezért készített

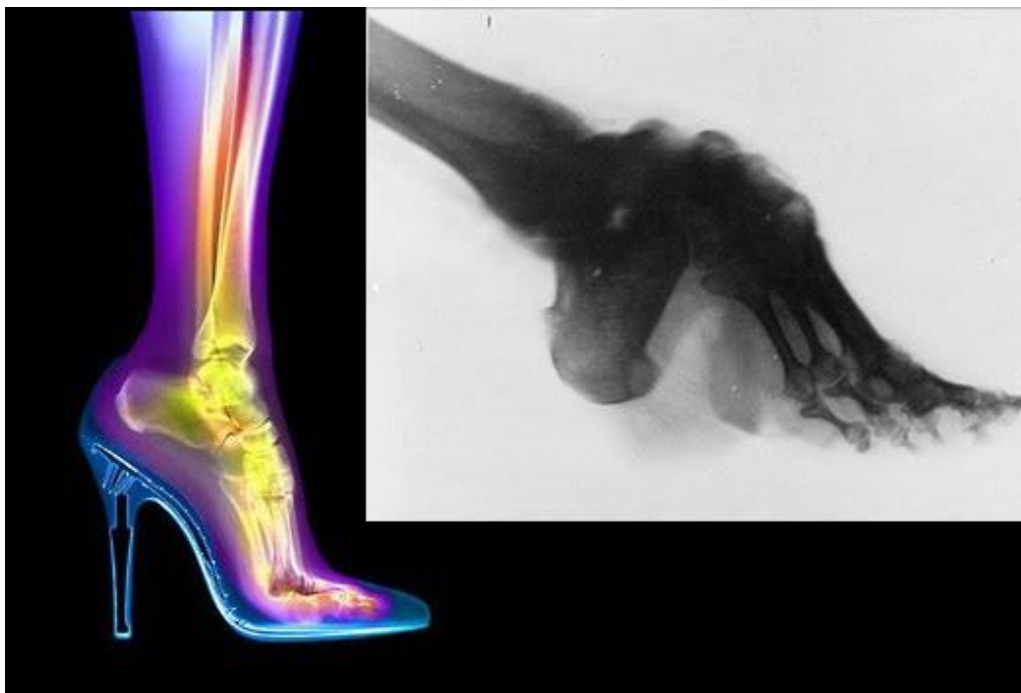
²³ Ko, Dorothy: Cinderella's sisters 59., 63. o.

²⁴ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 130.o.

²⁵ <http://www.randomhistory.com/1-50/036heels.html>

2011.05.17.

mgának egy magas sarkú cipőt.²⁶ Sokkal később megjelent a szinte kifigurázott változata, a platform cipő, a 10 cm és ettől magasabb sarkú cipők, csizmák a pornográfiában, majd a divatban, később pedig a közéletben. Ugyanúgy a férfiak szexuális vágyához vezethető vissza és szintén maradandó károkat okoz a viselete²⁷.

Ábra 3. - Magas sarkú cipőben levő lábfej és egy elkötött lábfej

Alapvetően kényelmetlen, fájdalmat okoz a viselete, de mégis sok nőnek legtöbbször a munkája miatt több órát viselnie kell őket. Hosszú távon okozhat bőrkeményedést, sarok-, ízületi- hátfájdalmakat, kalapácsujjat, bütyköt.

Ábra 4. - Bütyök kialakulása

²⁶ <http://www.randomhistory.com/1-50/036heels.html>

2011.05.17.

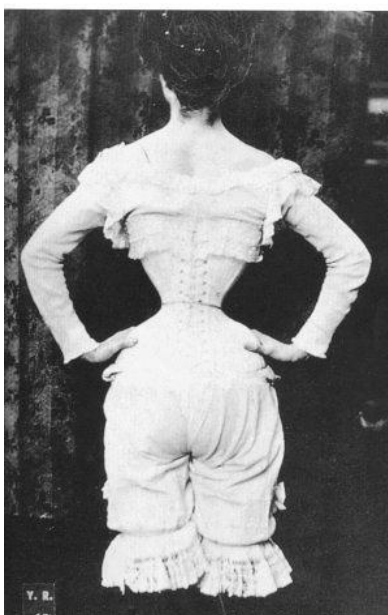
²⁷ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 139.-140. o.

A túsarkú elterjedését is a férfiak felsőbbrendűségének fenntartására irányuló törekvésekkel magyarázza Jeffreys²⁸. Míg a férfiak a földön állnak stabilan, addig az alárándelt nők, ismét tőlük függve, a „föld felett” vannak egy instabil helyzetben, miáltal olykor a férfiak segítségére szorulnak.

Mint fetiszizálási tárgy, a láb elég gyakori a férfiak körében. Ezért és a kiváltott káros hatásai miatt is nevezhető túsarkú a lótuusz láb nyugati megfelelőjének.

III.2. Fűzők

...avagy egy már időszámításunk előtt megjelenő alsónemű, mely a felsőtest szabályozására szolgál²⁹.

Ábra 5. - Egy 40 cm kerületű derék

Igaz, hogy egyes időszakokban és társadalmakban a férfiak is hordták őket, de inkább a nőkre jellemző viselet³⁰. Az ókori görög férfiaknak azért kellett viselniük, hogy javítsa testtartásuk és biztosítsa derekuk. Időbelileg ugyanekkor (tehát időszámításunk előtt 2000 környékén) Kréta szigetén megjelent a női változata. A mellek kihagsúlyozása miatt kezdték hordani őket. Ez után is megjelent, mint alsónemű, de nem volt annyira fontos, mint a 16. századtól kezdve. Míg a görögöknél

²⁸ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 139. o.

²⁹ http://www.corsets-4u.co.uk/history_of_corsets.html

2011.05.16.

³⁰ <http://www.lingerieidiva.com/corset-history>

2011.05.17.

inkább a mellek kihangsúlyozása volt fontos³¹, a tizenhatodik századtól kezdve a női felsőtest torzítása volt a cél³². Igyekeztek a mellett szinte láthatatlanná tenni, a derekat pedig olyan vékonyra alakítani, amilyen csak lehetséges volt. Innentől vált először igazán társadalmilag fontossá, hiszen már státuszszimbólumként volt. Az uralkodó rétegnek alapvetően vékonyabb dereka volt, valamint díszesebb fűzője, mint a középosztálynak.

A mai értelemben is fűzőnek nevezhető ruhadarab csak az 1530-as években jött létre, miután külön vált a ruhától és valóban alsóneműként kezdték hordani³³. Ettől függetlenül a kívülről látható dekorált ruha is fűző volt, de nem alakformáló. Ez a hozzáállás folytatódott a 17. században is. Igyekeztek a fűzőt még észrevehetetlenebbé tenni, bár egyértelmű volt a viselete. 1800-as évek elején egy francia doktor feltalálta a fém fűzőlyukat³⁴, mely használatával összehúzáskor többé nem sértették meg a fűző anyagát, mint előtte. Ez után kezdett elterjedni az a rituálé, amikor az anya, vagy a gondozó a formáló fűzőt hátulról szorította meg, hogy a fiatal hölgynek minél vékonyabb dereka, avagy minél nőiesebb formája legyen. Ez sokszor végződött halállal, hiszen ha túlságosan megszorították a fűzőt, a lányok nem kaptak levegőt és tulajdonképpen megfulladtak. Érdekesnek találom, hogy ugyanilyen rituálé figyelhető meg a lótuszlábnál is, hiszen ott is női ágon generációról generációra terjedt a praxis és a nők büszkék voltak arra, hogy kibírták a szenvedést.

Visszatérve a fűzőkre, néhány 19. századi feljegyzésben pedig olvashatunk arról, hogyan alakították át ismét a már egyébként is kényelmetlen alsóneműt elől halcsontozottá. A 20. század elején megjelentek újabb fűzők, melyekben kevesebb volt a merevítő, így a már megszokott fűzőkhöz képest sokkal kényelmesebbek voltak. 1930-as évek végére már felváltották a fűzőket az elasztikus alsóneműk. A huszadik század végére pedig ismét megjelentek, de már nem alsóneműként. Megjelent a pornográfiában, egyes szubkulturális stílusokban, majd lassacskán ismét beszivárgott a nők életébe, de már nem kötező elemként³⁵.

Kitérnék a negatív hatásaira, melyből néhányat már említettem is. Sokszor előforult, hogy a már említett fűzőösszehúzástól megrepedt vagy eltört néhány borda,

---

³¹ <http://www.lingeriediva.com/corset-history> 2011.05.16.

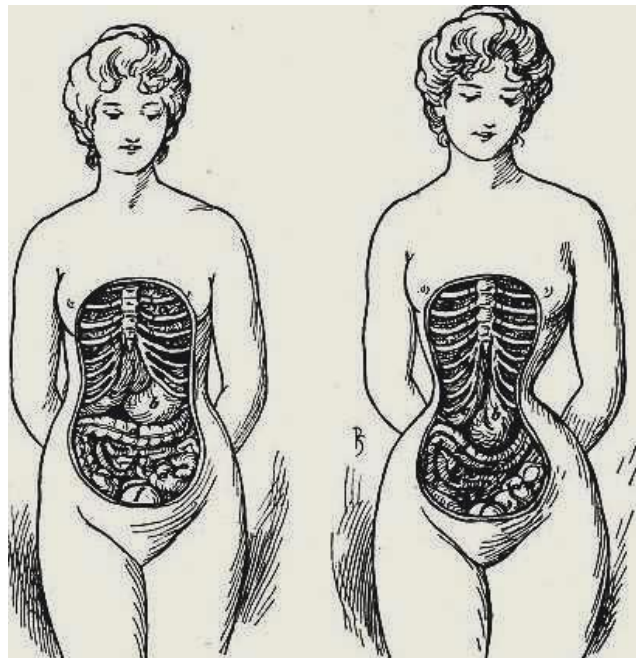
³² <http://www.elizabethancostume.net/corsets/history.html#sum> 2011.05.16.

³³ <http://www.elizabethancostume.net/corsets/history.html#sum> 2011.05.16.

³⁴ http://www.corsets-4u.co.uk/history_of_corsets.html 2011.05.17.

³⁵ http://www.corsets-4u.co.uk/history_of_corsets.html 2011.05.17.

a belső szervek is összehúzódtak³⁶. Légzési nehézségeket is okozott, a túlzott és siettetett összehúzás fulladásos halálhoz is vezethetett. Emésztési problémák jelentkeztek legtöbbször, hiszen a beleket és a gyomrot is deformálta. Később, szülésnél is problémákat okozott, vagy az anyánál vagy a gyereknél. Amennyiben fűzővel akarták elrejtetni a terhességüket, a gyerek sokszor halva vagy betegen született.

Ábra 6. - Belső szervek deformálódása fűző viselése után

A nőt levegőtől megfosztó, alapvetően kényelmetlen ruhadarab, Wolf ezt úgy értelmezi, mint egy újabb megmutatkozása a női alsóbbrendűségnek a férfihez képest, akiért csinálták elvileg³⁷. Úgy gondolja, akkor is, de ma is valamilyen szinten a fetisizmushoz tartozik.

Szintén érdemes lenne megemlíteni a darázsderék eszméjét, amit azért nevezek így, mert a mai napig fenmaradt. Miután az alakformáló fűzők eltűntek, a vékony derék ideája még ugyanúgy élt a nőkben és ennek köszönhetően néhány modell még a lengőbordáját is kioperáltatta, hogy „nőiesebb alakja legyen”³⁸. Ezzel vezetném be a következő témát, a plasztikai- és kozmetikai sebészet világát.

³⁶ <http://www.lingeriediva.com/corset-history>

2011.05.16.

³⁷ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 150.-153. o.

³⁸ <http://www.streamingsurgeries.com/extreme/extremerib.html>

2011.05.17.

III.3. Plasztikai- és kozmetikai sebészet

A következő téma, amivel foglalkozom, hasonlóan a fűzőkhöz, deformálja a testet. Bár a fűzőhöz képest sokkal gyorsabb módosításról van szó.

A címben is két szó szerepel, és mivel e két szó jelentésileg közel áll egymáshoz, sokan össze is keverik a kettőt, legtöbben egynek vélik őket, mégis úgy gondolom, fontos lenne tisztázni a különbséget, mielőtt tovább lépnek. A kozmetikai sebészet általában születési rendellenesség, baleset okozta vagy egyéb olyan testrészt változtat meg, mellyel valami orvosilag is igazolt probléma volt, ezáltal gondot okozva a test működésében. Ezzel szemben a plasztikai műtét olyan testrészeket vág fel, melyek egyébként tökéletesen működtek és semmilyen rendellenesség sem mutatható bennük³⁹.

Wolf könyvében egy érdekes tényre mutatott rá. Igaz, hogy a mellimplantátumok egyre gyakoribbak és egyre többen fogadják el, de a veszélyeiről ki tájékoztatja a nőket? Wolf leírja, hogy több orvost is felhívott, találkozott velük azért, hogy megkérdezze milyen következményekkel jár⁴⁰. Bizonyított, hogy halálos áldozata is volt már az ilyen jellegű műtétnek, ám amikor erre kérdezett Wolf, mindegyik orvos csodálkozott, volt amelyik azt állította, biztosan téves információt hallott. Abban szinte mind egyezett, hogy komolyabb komplikációkkal nem jár a műtét, utána sem lesz semmilyen gondja a páciensnek. Tehát a nő mellében elhaló idegek, melyek az egyik erogén zónához tartoznak, ebből kiindulva nem fontosak. A szoptatásnál fellépő problémák sem lehetnek azok, hiszen egyikük sem említette meg, tehát csak nyugodtan, végül is nem vesztenénk olyan sokat a (többnyire) nagyobb mellekért. Jól fog kinézni, megéri, nem?

Jól fog kinézni, de mihez képest? Ismét felmerül a pornográfia által kialakított kép. Egyre több nő találja magát csúnyának vagy rossz alakúnak, mert valamelyik testrésze nem hasonlít a reklámokban megjelenő mű nőre⁴¹, amit a pornográfia által megfertőzött divat teremtett. Ez oda vezetett, hogy sok nő műtétet végeztet el a szeméremajkán, hogy az kisebb legyen. Úgy gondolják, ha kisebb, szebb, nem fogja őket zavarni és ez még a szexuális életükön is javítana. Felcserélvén az éppen

---

³⁹ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 11.-14. o., Séllei Nóra

⁴⁰ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 291.292. o.

⁴¹ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 42. o.

normálisként elfogadott képet az – ebben a fejezetben – orvosilag érintetlennel a nőkben, a média, a divat, a szépségkultusz egyben a nők önértékelésével is játszik, így manipulálva őket.

A különböző testi módosításokhoz való viszonyulások előtt még kitérek az utolsó olyan praktikára, mely aktívan jelen van a legtöbb nyugati nő életében.

III.4. Smink

A smink, avagy az a maszk, amit a nők reggelente feltesznek magukra, ezzel is károsítva egészségüket. Erre majd később térek ki részletesebben. Először talán érdemes lenne megemlíteni, hogy valójában az európai kultúrába miként került be a smink. Két alapvető forrást nevezhetünk meg, a színházat és a prostituáltakat. Az elsőben mindkét nem viselte, ahogy ez ma is előfordul, nem vetették meg a színészeket érte, a színházban, előadás alatt ez elfogadott volt. Ezzel szemben a prostituáltak sminkje gyakorlatilag arra szolgált, hogy meg tudják őket különböztetni a többi nőtől és smink vagy alapozó helyett egyszerűen festéknek nevezték. Ez eltartott egészen a huszadik század elejéig, amikor is 1938-ban az Egyesült Államokban megjelent két ajakrúzs, a „Lady” és a „Hussy”. Megjelenésük után különböző véleményeket váltottak ki, természetesen volt, aki követte az akkor induló trendet és volt aki ellenezte. Utóbbit talán azzal magyarázhatjuk, hogy az emberek fejében a rúzs szinte azonnal összekapcsolódott a prostitúcióval. Az előző korokban a pirosra festett ajkak a női nemiszervet próbálták felidézni és ez annak jele volt, hogy a férfi nemiszerv orális kielégítésére specializálódtak. Ebből kiindulva érthető az ellenállás és érdekes, hogy azok, akik fevállalták ennek tudtában tették⁴².

Visszatérve a témához, ettől az évtől kezdődött a szépségipar rohamosan fejlődni. Míg előtte pár milliót kerestek maximum évente, ez a szám átcsapott százmilliókba. Ez egészen a hetvenes évekig, vagyis a feminista mozgalmakig töretlenül haladt. Akkor visszaesett valamennyire a népszerűsége, utána pedig az újonnan kialakuló és fejlődő divatlapoknak, modellkultusznak köszönhetően folytatta előretörését. A magazinok, melyek a divatról szóltak, eleinte megpróbáltak olyan ruhákat bemutatni, melyek hordásával egyenlőnek érezhették magukat a nők,

---

⁴² Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 110. o.

legalábbis állításuk szerint. Később pedig minél inkább a különbözőségekre törekedtek, miután a pornográfia esztétikája is keveredett vele, ez után lettek fontosak a modellek, akik „példát mutattak”, összehasonlítási mintaként szolgáltak a nőknek. Ez vezetett a már előbb említett önsanyargató diétákhoz is.

A már rég óta feszegetett kérdés: természetes vagy sem? Természetesnek mondjuk azt, hogy egy átlagos nő reggel felkel, felöltözik, reggelizik, felviszi az alapozóját, rúzsát, szempillaspirálját... Megérkezik a munkahelyére, minden a természetes, megszokott rendben történik. De mi van akkor, ha ugyanez a nő az előbbi felsorolás utolsó előtti részét elhagyná és úgy jelenne meg a munkahelyén? Sorra következnenek a „Beteg vagy?”, „Jól vagy? Olyan sápadtnak tűnsz ma..”, „Ez most nem sminkelt vagy beteg?” „Hogy elhanyagolja magát...” és hasonló megjegyzések, kérdések. Miért van az, hogy már követelménynek számít és nem mehetünk dolgozni az nélkül, hogy mérgeznénk arcunkat? A sminkek összetevői olyan mértékű mérgező anyagot tartalmaznak, ami szinte biztosan valamilyen allergiát okoz, emellett felgyorsítják a bőr öregedési folyamatát⁴³. Szinte felesleges megemlítenem, de az oly sokszor látott ránctalanító krémek egyike sem tudja teljesíteni azt az ígéretet, amiket a reklámokban tesznek. Még egy tudós sem talált fel olyan krémet vagy egyéb szert, ami megakadályozná a bőr természetes öregedésének folyamatát. Az előbb említett rúzsok is, melyből egy átlagos nő életében körülbelül 4,5 kilót használ el (képzeljük el a pici csomagolást, alig pár gramm, ehhez képest a négy és fél kg ijesztően soknak tűnik), ami gyakorlatilag különböző mérgező anyagok vegyülete, mégis milyen pozitív hatással van az ajkakra? Semmilyen. Sőt, némely szélsőséges esetben még rákot is okozhat.

Mindamellet, hogy milyen hatása van magára az emberi testre, azzal is foglalkoznunk kell, hogy mit tesz az esténként lemosott maszk. A lefolyóból a csatornákon, tisztítókon, vagy egyszerűen a földön, folyón keresztül, amibe beleengedik illegálisan végül a tengerekbe, óceánokba kerül, ahol teljesen ellehetetleníti az életet. Ott, ahol beleengedik teljesen kihalnak a vízi életközösségek. Ennek köszönhetően már rengeteg állat-, növény- és más faj pusztult el. Az attól távolabbi helyeken pedig káros hatással van az ott élőkre. Mindez a vízben és az alatt van, de vannak ugyebár azok az élőlények, akik ebből a vízből isznak. Hasonló

---

⁴³ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 68.-72. o.

pusztításokat végez szárazföldön is, hiszen a mérgezett víz károsan hat a többi állat szervezetére is. Nem kevés esetben felborítja a hormonháztartásukat, melynek később tragikus következményei lesznek.⁴⁴

Annak ellenére, hogy ezzel a tudással már rendelkeznek a fiatalok, biológiaórán tanulnak ökológiát, kémiaórán tanulják az egyes elemek hatásait, egyre fiatalabban kezdenek el sminkelni a lányok, és ezért egyelőre úgy tűnik, megállíthatatlan ez az ipar.

De kérdés, hogy mégis hogyan viszonyulnak az emberek ehhez a naponta látott, vagy egykor létezett praktikákhoz, módosításokhoz. A következő fejezetben ezt fogom kifejteni.

---

⁴⁴ Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny 123.-127. o.

IV. Viszonyulások

Ebben a fejezetben a szépségkultuszhoz való különböző viszonyulásokról lesz szó. Két alapvető szemszögből fogom az általam feldolgozott könyvek szövegeit vizsgálni, témához való hozzáállás- és retorikai szempontból. Kihívásnak tekinthető, hiszen többnyire feminista szövegekkel dolgoztam, de például Jeffreys sokszor hivatkozott férfi pszichológusokra, szexológusokra – vagy éppen idézett tőlük. Így mégis könnyebb lesz a két nemet összehasonlítanom – bár a dolgozatom egyik célja, hogy bebizonyítsam a nemek közötti különbségek többnyire nem is igaziak, most mégis különbséget kell tennem, mert tapasztalataim szerint másképpen állnak hozzá eme témához a férfiak és a nők.

Három kategórián belül fejtem majd ki az általam észrevett viszonyulásokat, a harmadik tulajdonképpen a saját viszonyulásom lesz mindehhez.

IV.1. Korszakonkénti viszonyulás

19. század, Kína

Először a Kínában jelentkező lótuszlábhöz való viszonyulásokról írnék.

Míg az akkori gyarmatosítók megbotránkoztak a lótuszlábon, annak eléréséhez vezető önkínzó életmódon (ami ellentmondásos hiszen ugyanebben az időben a gyarmatosítók női pedig fűzőket viseltek, de erről majd később), a kínai férfiak és nők, főleg az idősebbek inkább hagyományként, a kultúrájuk szerves részeként tekintettek rá. Amikor parancsba adták, hogy meg kell szüntetni, a kínaiak nem értették az okát. Az idősebb nők továbbra is titokban még elköötték a lányaik és unokáik lábát. Inkább tragédiát láttak benne, mint felszabadítást egy önkínzó életmód alól. A gyakorlat megközelítőleg ezer éve alatt már annyira magukénak tekintették a nők, hogy ők is ezt tekintették a nőiesség szimbólumának. Úgy érezték, magukból adnak fel egy részt azzal, hogy többé már nem köthetik el lábaikat. Ezt a felháborodást az olvasott szövegekben a hangnemmél is éreztették. Amikor a rítustól való elszakításról írtak, valóban felháborodottságot érezhetünk a szavakban, míg

amikor magáról a lótuuszlábról írnek, sokkal kedvesebb hangnemre váltanak. Hasonló jelenség figyelhető meg a következő korszaknál is, a tizenhatalcadik és -kilencedik században jelentkező öltözködéshez való viszonyulásnál.⁴⁵

18.-19. század, Európa

Egyre több helyen jelentkezik a smink, a helyes női külalak pedig megkívánja a darázsdereket. Eleinte felháborító volt az arcfestés, mivel előtte az utcalányok megjelölésére szolgált (tulajdonképpen, még akkor is lehetett ez az ismertetőjelük), így érthető talán a negatív hozzáállás. Ezzel szemben, a fűző lassan vált divatossá, legalábbis alakformálóként. De miután ez megtörtént, szinte mániákusan rajongtak érte a nők és a férfiak. Egy interneten közzétett napló részletből kiindulva írtam az előző részben, hogy hasonló volt a nők rajongása a fűző iránt. A naplóban jól látható, hogy a fiatal lány mennyire rajongott a fűzőért, a nőies alakért és ezért nem bánta a fulladás miatti álmatlan éjszakát sem⁴⁶. Az alakformáló fűzők lassú beszüntetése után ez a rajongás eltűnni látszott, de közel sem így volt.

20.-21. század, Európa, Egyesült Államok

Először a smink tényleges elfogadása és bevezetése kavarta fel a port, majd az ötvenes években néhány modell, akikről kiderült, hogy kioperáltatták a lengőbordájukat. Nagyobb változás a hetvenes években jelentkezett a feminista mozgalmak formájában⁴⁷. Ekkor látszólag sok dolog változott, gyakorlatban sokkal kevesebb, de elindított egy folyamatot, ami azóta is tart.

A huszonegyedik században már például normális az, hogy évről-évre extrémebb és egyre többet látni hagyó ruhákban lépnek utcára a nők. Ez nagy részben a médiának köszönhető. Azonban ellentmondó az, hogy így öltözködnek a nők, s később arra panaszkodnak, hogy egyre több a nemi erőszak és hasonló

---

⁴⁵ Ko, Dorothy: Cinderella's sisters 57.-63. o.

⁴⁶ <http://www.victoriast.com/MyFavoriteHouse/diary.htm>

2011.05.16.

⁴⁷ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 22.-26. o.

megnyilvánulás a irányukban⁴⁸. Nemi erőszak mindig volt, de most több tudható róla, mert sokáig a nők nem mertek nyilvánosan beszélni róla és felvállalni azt. Vélhetően azért, mert a társadalmi konszenzus az volt, és a férfiak ezt akár jogi úton is bizonyították, hogy az adott nő kirívó öltözéket viselt, azaz *felelős* azért, ami vele történt. Tehát a nőnek tulajdonképpen vállalnia kellett a következményét annak, hogy a férfi őt szexisnek találta abban az öltözékben, amit azért viselt, mert a patriarchális társadalom *elvárta* tőle. Bármilyen ruháról beszélhetünk: amennyiben a molesztáló férfi azt szexuálisan izgatónak találta, a molesztált nő már többé nem volt áldozat. Ilyen eset az utóbbi években sokkal ritkábban jelenik meg az új törvényeknek, hozzáállásnak köszönhetően.

Lady Gaga érdekes jelenségnek számít ezen a téren. Azért nem neveztem embernek, mert szerintem csak egy médiában megjelenő bábu, aki által csodálatosan irányítható és befolyásolható a közönség. Igazából kérdéses, hogy mit akar kiváltani ezzel, amit csinál, hiszen a megjelenése legtöbbször felülírja a dalszövegei értelmét. Emellett azon is töprengtem, hogy arra szeretné-e Gaga, vagy a mögötte álló média, rádöbenteni a világot, mennyire relatív és manipulálható a *normális* fogalma a 21. században vagy tényleg csak pénzszerzésre használják a hírnevét? Remélném, hogy az első, de szerintem nem sokan gondolnak még erre, igazából nem gondolkodnak róla egyáltalán.

IV.2. Nemenkénti viszonyulás

Férfiak – külön fogok írni a hetero- és a homoszexuális férfiokról. Először a heteroszexuális férfiokról lesz szó, azon belül is a Kínában élőkről. Dorothy Ko könyvében találtam idézeteket egy férfitől (Gu Hongming), aki rajongott a lótuszlábakért. Ellentmondó állítása van, mert azt is írta művében, hogy a lábelkötés csak egy szándékosan kitervelt család a nők részéről, így akarják elkerülni a nehéz fizikai munkát. Ebből következtethetünk arra, hogy valamilyen szinten nőgyűlölő

---

⁴⁸ Naomi Wolf: A szépség kultusza 157.-175. o.

volt. Ugyanez az ember pedig azt is írta, hogy az elkötött lábfejből látja a tökéletes kínai nőt is.⁴⁹

Jeffreys és Wolf könyvében inkább pszichológusok jelennek meg, akik igyekeznek objektívek lenni, de bármennyire is próbáltak, úgy éreztem, megmaradt a szakadék, az ún. *gender gap*.

Ezzel szemben Jeffreys könyvében megjelennek homoszexuális, transzvesztita és transzszexuális férfiak is, akiken keresztül bemutatja és igazolja, hogy a társadalom hozta létre a mindenki által ismert nők és férfiak közötti különbségeket. Egyszerűen magyarázza: ezek a férfiak elkezdtek női ruhákat hordani, esetleg átoperáltatták maguk, felvették a női viselkedésmódot és máris nőként tudtak élni⁵⁰.

Nők – Ismét visszatérnék Dorothy Ko könyvéhez, hiszen idéz egy nőt (Xue Shaohui), aki érdekesen állt a helyzethez⁵¹. Úgy gondolta, mindegy milyen lába van egy nőnek, ameddig tud írni és olvasni. Ráadásul szerinte helytelen volt az a parancs, miszerint a már elkötött lábú nők többé nem folytathatják az elkötést, hiszen nem kaphatnak új lábat. Ha megpróbálnák is visszaállítani az eredeti állapotába, kapnának egy köztes torzított lábfejet. Ezzel pedig szerinte csak egy újabb eszmét erőltettek rájuk, ahogy egykor a lótuszlábat. A fanzu⁵²-t pedig a nőkre kellett volna hagyni, tehát döntsenek ők, hogy milyen lábat szeretnének, mert így csak az akkor politika egy újabb törvényeként tudott a határozatra tekinteni.

Ehhez képest Európában és az Egyesült Államokban szinte minden korban a felháborodás-elfogadás-gyakorlás szekvencia figyelhető meg. Fűzőknél is, sminknél és a plasztikai műtételnél is. Eleinte mindet ellenezte a társadalom, majd lassan egyre többen próbálták ki, éppen az ellenzése miatt és meggyőzték magukat a nők, hogy ez normális. Amikor pedig megjelenik egy-egy ilyen ember, mint Wolf, Jeffreys vagy Ko, rácsodálkoznak sokan, hogy ők miért nem fogadják el és tekintik normálisnak mindezt. Bár legtöbbször még csak ezt sem teszik meg, mert azt mondják jobb dolguk van és ez nem is fontos...

---

⁴⁹ Ko, Dorothy: *Cinderella's sisters* 57. o.

⁵⁰ Jeffreys, Sheila: *Beauty and misogyny* 46.-66. o.

⁵¹ Ko, Dorothy: *Cinderella's sisters* 59.-63. o.

⁵² Fanzu – Ko, Dorothy: *Cinderella's sisters* 28. o. – a láb elkötésének elhagyása, tehát „kieresztése”

IV.3. Belső/ külső szemmel

Belső szemmel, avagy én hogyan látom ezt az egészet, mint nő. Örülök annak, hogy vannak, akik elgondolkoznak és nem fogadnak el mindent, mert mások azt mondják. Ezzel együtt nem egészen értem, hogy miért is beszélhetünk még egy ennyire erős és igazából egyre erősödő szépségkultusról, amikor a 21.-ban élünk. Terjednek az információk, de talán nem elég gyorsan. Vagy egyszerűen még mindig nem mernek kiállni a nők saját jogaikért? Igazán nem értem. Szerintem a Wolf könyvében megjelenő pénzbeli különbségek is megengedhetetlenek. Még mindig megengedjük magunknak, hogy alsóbbrendűként kezeljenek minket, amikor mindenki tisztában van azzal, hogy egyik nem sem áll a másik felett. Tehát, mint nő, szerintem elfogadhatatlan, hogy még mindig csak itt tartunk. Lassan negyven éve a feminista lázadásoknak és azóta mintha alig haladtunk volna. De remélem és úgy érzem, ez hamarosan változni fog.

Folytatnám a saját véleményemmel, de külső szemmel, tehát egy vélemény a társadalom tagjától. Ha gazdasági szempontból közelítjük meg a szépségkultuszt, érthető miért kellett ennyire kiszélesíteni és elhíttetni a nőkkel, hogy ez kell nekik. Míg eleinte pár millió dollárnyi pénz volt benne, mára már milliárdokról és ettől is több pénzről beszélhetünk. Más részről pedig, ha a demokráciát vesszük alapul, ismét zsákutcába jutunk. Miért kap egy ugyanannyi ideig, ugyanabban a posztban dolgozó férfi szinte dupla fizetést a nőhöz képest, ha mindenki egyenlő? Ellentmondás, ismét. Bár amennyi ellentmondással találkoztam a kutatásom során, szinte már meg sem lepődök. Maradnék az előzőleg írt állításomnál, szerintem változni fog, mert nem valószínű, hogy ezt mindenki túrni fogja szóltanul.

V. Befejezés

Az alábbi néhány sorban felelevenítem a főbb témákat. Alapvetően a szépségkultusról és annak a női testre való hatásairól volt szó. Ezen belül kiemeltem az egykor Kínában megjelenő lótuszlábat, az Európában megjelenő magas sarkú cipőket, a fűzőket, plasztikai- és kozmetikai sebészetet, valamint a sminket. Érdekes párhuzamokat találtam azokban a könyvekben, amiket a témával kapcsolatban olvastam. A legtöbbször említett Wolf és Jeffreys könyveikben találtam a legtöbb hasonlóságot, bár Wolf elméletei már néha túlzásba esnek, ehhez képest Jeffreys végig próbálta logikusan és jól érvelve végigvezetni téziséit. Végül ők is arra jutottak, amire én: a szépségkultusz ráerőltetése a nőkre nem igazságos.

Felmerülhet ugyan az is, hogy ezt a nők akarták, hogy így legyen. De gondoljunk bele, jó-e nekik, nekünk, hogy így kell élniük, élnünk? Gyakorlatilag egy újabb teher, elvárás aminek meg kell felelni. Érzelmileg is instabillá tehet minket, annyira erős a hatása⁵³. A pénzügyi oldaláról nem is beszélve. Tehát van-e igazából alapja a feltételezésnek? Szerintem nincs.

Írnék még röviden arról, hogyan hatottak rám ezek a szövegek, hiszen a bevezetőben említettem, hogy szeretnék többet tudni erről a témáról. Eleinte sokkolt a sok adat, az elméletek, minden ami itt volt körülöttem és nem vettem észre. Pár napig megkérdőjeleztem magammal kapcsolatban mindent. Rengeteg újonnan felmerülő kérdésre kellett válaszolnom, hogy biztos legyek abban, amit magamról gondoltam eddig. Jeffreys írt arról, hogy a nőknek tárgyként kell magukat látniuk, ahogyan a férfiak is látják őket. Ezen is elgondolkoztam. „Valóban tárgyként látom magam? Miért nézek ki úgy, ahogy? Jó ez nekem?” A válasz annyira egyértelmű volt, de nem jöttem rá rögtön. Nincs kinek megfelelnem magamon kívül, tehát magamért teszem, tettem. Valamelyest nyugtatóan hatott rám ez a felismerés, de kérdés, hogy hányan tudnak még hasonlóan válaszolni. Attól tartok nem elegenden.

---

⁵³ Wolf, Naomi: A szépség kultusza 145. o.

Irodalomjegyzék

Jeffreys, Sheila: Beauty and misogyny, Harmful practices in the west
Routledge, New York, 2005

Ko, Dorothy: Cinderella's sisters, A revisionist history of footbinding
University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California, 2005

Wolf, Naomi: A szépség kultusza
Csokonai Kiadó, 1999
(The Beauty Myth, Brockman, New York, 1990)

Internetes források jegyzéke

http://www.victoriaspast.com/MyFavoriteHouse/diary.htm	2011. május 16.
http://patikapedia.hu/fetisizmus	2011. május 16.
http://surgeries.cc/extreme/extremerib.html	2011. május 17.
http://www.lingeriediva.com/corset-history	2011. május 16.
http://www.elizabethancostume.net/corsets/history.html#sum	2011. május 16.
http://www.corsets-4u.co.uk/history_of_corsets.html	2011. május 17.
http://www.randomhistory.com/1-50/036heels.html	2011. május 17.
http://www.streamingurgeries.com/extreme/extremerib.html	2011. május 17.

Képek forrásai

http://www.corsetinformation.com/galleries/view/3.html	2011. május 17.
http://www.danwei.org/photography/bound_feet_in_china.php	2011. május 17.
http://ladyblackwood.blogspot.com/2010/08/nice-shoes.html	2011. május 17.
http://www.mendmeshop.com/toe/deformity-causes.php	2011. május 17.
http://www.oocities.org/ther_over/harmful.htm	2011. május 17.
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bound_feet_(X-ray).jpg	2011. május 17.